Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы
Тайсуган авыл Советы
КАРАРЫ

19 январь 2022 ел — № 34

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Тайсуган авыл Советы депутаты статусы турында нигезләмә хакында

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында «2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 40 статьясы, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 29 статьясы, Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «Тайсуган авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 24 статьясы нигезендә

Тайсуган авыл Советы КАРАР БИРДЕ:

1. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Тайсуган авыл Советы депутаты статусы турында нигезләмәне расларга (кушымта).

2. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Тайсуган авыл Советының түбәндәге карарлары үз көчләрен югалткан дип танырга:

- 2006 елның 26 апрелендәге 19 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Тайсуган авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында”;

- 2013 елның 24 июнендәге 63 номерлы «Тайсуган авыл Советның 2006 елның 26 апрелендәге 19 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Тайсуган авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы карарына үзгәрешләр кертү турында»;

- 2013 елның 20 декабрендәге 74 номерлы «Тайсуган авыл Советның 2006 елның 26 апрелендәге 19 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Тайсуган авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы карарына үзгәрешләр кертү турында»;

-2018 елның 17 июлендәге 43 номерлы «Тайсуган авыл Советның 2006 елның 26 апрелендәге 19 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Тайсуган авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы карарына үзгәрешләр кертү турында»;

-2019 елның 6 маендагы 57 номерлы «Тайсуган авыл Советның 2006 елның 26 апрелендәге 19 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Тайсуган авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы карарына үзгәрешләр кертү турында»;

-2020 елның 03 мартындагы 76 номерлы «Тайсуган авыл Советның 2006 елның 26 апрелендәге 19 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Тайсуган авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы карарына үзгәрешләр кертү турында».

3. Әлеге карарны Тайсуган авылы, Сәләхетдинов урамы, 36б йорт территориясендә урнашкан махсус мәгълүмат стендларында игълан итәргә, «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында»

(PRAVO.TATARSTAN.RU) һәм Әлмәт муниципаль районы сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырырга.

4. Әлеге карар рәсми басылганнан соң үз көченә керә.

5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Тайсуган авыл җирлеге башлыгына йөкләргә.

Тайсуган авыл җирлеге башлыгы М.Ф.Мостафин

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Тайсуган авыл Советының 2022 елның 19 январендәге 34 номерлы карарына 1 нче кушымта

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Тайсуган авыл Советы депутаты статусы турында нигезләмә

1 статья. Депутат статусының хокукый нигезе

1. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Тайсуган авыл Советы депутаты статусы (алга таба - депутат) Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «Тайсуган авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы һәм әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Җирле үзидарә органнары депутатның гамәлдәге законнар, җирлек Уставы һәм әлеге Нигезләмә белән билгеләнгән хокукларын һәм бурычларын нәтиҗәле гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыралар.

2 статья. Депутат вәкаләтләре вакыты

1. Депутатның вәкаләтләре вакыты җирлек уставы нигезендә-5 (биш) ел.

2. Депутат вәкаләтләренең билгеләнгән срогын агымдагы вакыт эчендә үзгәртү рөхсәт ителми.

3. Депутатның вәкаләтләре вакыты Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Тайсуган авыл җирлеге Советына (алга таба - җирлек Советына) сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш авыл җирлеге Советы эшли башлаган көннән, гамәлдәге законнарда, җирлек Уставы һәм әлеге Нигезләмәдә каралган башка очракларда туктатыла.

3 статья. Депутат таныклыгы һәм күкрәк билгесе

1. Депутатның шәхесен һәм вәкаләтләрен раслый торган документ булган таныклыгы, шулай ук ул үз вәкаләтләре чоры дәвамында куллана торган күкрәк билгесе бар.

2. Таныклык турында нигезләмә җирлек Советы тарафыннан раслана.

3. Депутатның таныклыгы Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына тоткарлыксыз кереп йөрү, утырышларда катнашу, шулай ук милек рәвешләренә бәйсез рәвештә оешмаларга тоткарлыксыз йөрү хокукын бирә торган, җирлек бюджеты акчалары исәбеннән тулысынча яисә өлешчә финанслана торган яки салымнар һәм мәҗбүри түләүләр түләү буенча ташламаларга ия булган, җирле үзидарә органнарын гамәлгә куючылар сыйфатында җирлек җирле үзидарә органнарына керү хокукына ия документ булып тора.

4 статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутатка, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасына, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затына үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.

2. Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан 10 (ун) проценттан да

артмаган өлеше даими нигездә эшли ала, калганнары даими рәвештә эшли.

3. Депутат депутат эшчәнлеген төп эшчәнлектән аерылмыйча гына башкара яисә җирлек Советында профессиональ даими нигездә эшли.

5 статья. Депутат эшчәнлеге формалары

1. Депутат эшчәнлегенең формалары булып тора:

1) Әлмәт муниципаль районы Тайсуган авыл Советының 2009 елның 25 декабрендәге 84б номерлы карары (алга таба – җирлек Советы Регламенты) белән расланган Регламентта билгеләнгән тәртиптә авыл җирлеге Советы утырышларында катнашу;

2) норматив хокукый акт проектын кертү;

3) дәүләт хакимияте органнарының, җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларына, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә оешма җитәкчеләренә, иҗтимагый берләшмәләргә муниципаль берәмлекләр карамагындагы мәсьәләләр буенча мөрәҗәгать итү;

4) депутат таләбе кертү;

5) җирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган муниципаль берәмлекнең хокукый актлары проектларын эшләүдә катнашу;

6)Татарстан Республикасы Дәүләт Советына закон чыгару инициативасы тәртибендә җирлек Советы тарафыннан кертелә торган Татарстан Республикасы законнары проектларын эшләүдә катнашу;

7) сайлаучылар белән очрашулар, аларның мөрәҗәгатьләре белән эшләү, сайлаучыларга үз эшчәнлекләре һәм җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат бирү;

8) җирле референдумнар, ачык тыңлаулар, җыелышлар, конференцияләр һәм сораштырулар оештыруда һәм үткәрүдә катнашу.

9) җирлек Советында депутат берләшмәләре, фракцияләр һәм депутат төркемнәре эшендә катнашу.

2. Депутат үз эшчәнлеген федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, җирлек Уставы белән каралган башка рәвешләрдә дә башкара ала.

5.1. статья . Депутат группалары.

1. Җирлек Советы депутатлары җирлек Советы тарафыннан карала торган мәсьәләләр буенча уртак эшчәнлек алып бару һәм бердәм позиция белдерү өчен депутат төркемнәренә берләшергә хокуклы.

2. Депутатлар төркеме составында кимендә өч депутат була алмый. Җирлек Советы депутаты бары тик депутат төркеменең генә әгъзасы була ала.

3. Депутат төркемнәрен төзү, теркәү һәм аларның эшчәнлеге тәртибе җирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

6 статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат үз сайлау округы сайлаучылары, шулай ук аның сайлау округы территориясендә урнашкан предприятие, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучылар алдында җаваплы һәм аларга хисап тотылды.

3. Депутат сайлаучыларга үз эшләре һәм очрашуларда, шулай ук массакүләм мәгълүмат чаралары аша җирлек советының эше турында даими хәбәр итә. Айга бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

4. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук ишегалды территорияләрендә, аларны үткәрү тормыш белән тәэмин итү, транспорт яки социаль инфраструктура, элемтә объектларының функцияләвен бозу,

җәяүлеләрнең һәм (яки) транспорт чараларының хәрәкәтенә комачаулык тудырмау яки гражданнарның торак урыннарына яки транспорт яки социаль инфраструктура объектларына керүенә юл куймау шарты белән үткәрелә. Мондый очрашулар турында җирле үзидарә органнарына хәбәр итү таләп ителми. Шул ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарга аларны үткәрү датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

5. Җирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткәрү өчен махсус билгеләнгән урыннарны билгелиләр, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткәрү өчен җирле үзидарә органнары тарафыннан бирелә торган урыннар исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгелиләр.

6. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенең җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

7. Депутат үз сайлаучыларының хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча чаралар күрә: алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны һәм шикаятьләрне карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган мәсьәләләрне дөрес хәл итүгә ярдәм итә; җәмәгатьчелек фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда дәүләт хакимиятенең тиешле органнарына, җирле үзидарә органнарына һәм иҗтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә.

7 статья. Депутатның җирлек Советы утырышларында катнашуы

1. Депутат үзе җирлек Советы утырышларында катнаша.

2. Депутат үз вакытында җирлек Советы утырышын үткәрү вакыты һәм урыны, каралуга кертелә торган мәсьәләләр турында хәбәр итә, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча барлык кирәкле материалларны җирлек Советы Регламенты нигезендә ала.

3. Депутат хокуклы:

1) җирлек Советы Регламенты нигезендә яшерен тавыш бирү юлы белән Әлмәт муниципаль районы Советына сайланырга һәм сайланган вәкил булырга.;
2) җирлек Советның үзидарә органнарын формалаштыру мәсьәләләре буенча тәзелә торган кандидатуралар, вазыйфаи затлар, сайлана яки билгеләнә торган сораулар буенча үз фикерен белдерергә;
3) җирлек Советы тарафыннан карау өчен сораулар бирергә;
4) җирлек Советы Регламентында каралган тәртиптә, аның утырышларында карау өчен җирлек советының хокукый-норматив актлары проектларын кертергә.;
5) көн тәртибе, фикер алышына торган мәсьәләләрне карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, карарлар проектларына һәм җирлек Советының башка актларына төзәтмәләр кертергә;
6) җирлек Советы утырышында теләсә кайсы органның яисә вазыйфаи затның, җирлек Советына хисап бирүче яисә контрольдә тотылган затның чираттан тыш хисабын яки мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;;
7) фикер алышуларда билгеләнгән тәртиптә катнашырга.
8) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмә бирергә;
9)) җирлек советы утырышларында, аның фикеренчә, иҗтимагый әһәмияткә ия булган гражданнар мөрәҗәгатьләрен игълан итәргә.;
10) Җирлек Советы тарафыннан төзелә торган органнарның һәм вазыйфаи затларның кандидатураларының персональ составы буенча фикерне әйтергә;
11) җирлек Советы утырышлары беркетмәләре белән танышу;
12) законнар, җирлек Уставы һәм җирлек Советы регламентыннан үзенә бирелгән башка хокуклардан файдаланырга.

8 статья. Депутатның беренче чиратта кабул итүгә хокукы

Депутат үз эшчәнлеге мәсьәләләре буенча җирлек территориясендә җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларын беренче чиратта кабул итү хокукыннан файдалана, анда зат муниципаль вазыйфаны били.

9 статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

Депутат җирле үзидарә органнарыннан, муниципаль предприятиеләрдән һәм учреждениеләрдән һәм аларның вазыйфаи затларыннан депутат эшчәнлеге белән бәйле, закон тарафыннан сакланмый торган яшерен мәсьәләләр буенча мәгълүмат алу хокукына ия.

10 статья. Депутатлар мөрәҗәгатьләрен карау

1. Депутат дәүләт органнарына, җирле үзидарә органнарына, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә оешмаларга, иҗтимагый берләшмәләргә, депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча тиешле вазыйфаи затларга телдән һәм язмача мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча депутат мөрәҗәгать иткән җирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм аларның вазыйфаи затлары депутатка аның мөрәҗәгатенә җавап бирергә яисә соралган документларны яисә мөрәҗәгать алган көннән соң 15 көн эчендә, әгәр ул өстәмә өйрәнү яисә тикшерү таләп итмәсә, белешмәләр бирергә тиеш..

3.Депутат мөрәҗәгатенә бәйле рәвештә өстәмә тикшерү яисә нинди дә булса мәсьәләләрне өстәмә өйрәнү кирәк булган очракта, вазыйфаи затлар һәм әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән җитәкчеләр бу хакта депутат мөрәҗәгатен алган көннән 15 көн эчендә депутатка хәбәр итәргә тиеш. Соңгы җавап депутатка депутатның язма мөрәҗәгатен алган көннән алып 30 (утыз) көннән дә соңга калмыйча тапшырыла.

4.Оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә, иҗтимагый берләшмәләр, аларның вазыйфаи затлары тарафыннан депутатларның мөрәҗәгатьләрен карау тәртибе һәм сроклары законнар белән билгеләнә.

5. Депутат җирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм алар куйган сорауларны карауда турыдан-туры катнашырга хокуклы.

10.1 статья. Депутат таләбе

1. Депутат яисә депутатлар төркеме җирлек башлыгына, җирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр җитәкчеләренә җирлек Советы компетенциясенә керә торган мәсьәләләр һәм үзенең депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча депутат сорату белән мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат соратуы җирлек Советы утырышында язма рәвештә кертелә һәм рәислек итүче тарафыннан игълан ителә. Депутат соратуын рәсмиләштерү җирлек Советы Регламенты нигезендә башкарыла. Депутат таләбе мөрәҗәгать иткән орган яисә вазыйфаи зат аңа телдән (җирлек Советы утырышында) яисә язма рәвештә депутат соратуын алган көннән соң 30 көн эчендә җавап бирә.

3. Җирлек Советы утырышында депутат гарызнамәсе мөрәҗәгать иткән рәислек итүче яисә вазыйфаи зат аңа җавап итеп игълан ителә.

4. Җирлек Советы орган яисә вазыйфаи зат депутат соравы буенча кабул ителгән карарның үтәлеше турында язма җавап бирүне советта билгеләнгән срокка йөкләргә хокуклы.

10.2 статья. Депутатның тәкъдимнәре

1. Депутат тарафыннан җирлек Советы утырышларында кертелгән тәкъдимнәр язма рәвештә җирле үзидарә органнарына һәм вазыйфаи затларга карауга җибәрелә.

2. Җирле үзидарә органнары һәм әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән депутат тәкъдимнәре җибәрелгән вазыйфаи затлар аларны бер айдан да соңга калмыйча карарга һәм нәтиҗәләр турында җирлек советына һәм депутатка хәбәр итәргә тиеш. Тәкъдим кире кагылган очракта нигезле җавап бирелә.

10.3 статья. Депутат тикшерүе

1. Депутат тикшерүе-җирлек Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыру формасы. Җирлек Советында депутат, депутатлар төркеме, депутат төркеме таләбе буенча җирлек Советы җирлек Советы карамагына караган мәсьәлә буенча депутат тикшерүе үткәрү турында карар кабул итәргә хокуклы.

2. Депутат тикшерүен үткәрү махсус төзелгән комиссиягә йөкләнә.

3. Җирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары депутат тикшерүен үткәрүдә ярдәм күрсәтергә, депутат тикшерүен уздыру өчен кирәкле тиешле документлар һәм материаллар бирергә тиеш. Күрсәтелгән документлар һәм материаллар Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнарын үтәп, дәүләт һәм закон тарафыннан саклана торган башка сер турында бирелә.

4. Депутат тикшерүен уздырганда гражданнарның шәхси тормышына тыкшыну, гражданнарның шәхси тормышының кагылгысызлыгын бозу рөхсәт ителми.

5. Депутат тикшерүе нәтиҗәләре буенча җирлек Советы яки тикшерү уздыру йөкләнгән махсус төзелгән комиссия нигезләнгән бәяләмә төзи, ул җирлек Советы утырышында карала. Карау нәтиҗәләре буенча җирлек Советы карар кабул итә.

11 статья. Депутат хокуклары гарантияләре.

1. Депутатларның, җирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларының җинаять яисә административ җаваплылыкка тартылган хокукларын гарантияләү, тоткарлау, кулга алу, тентү, сорау алу, аларның җинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләренә карата башкарылу, шулай ук депутатларга, җирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларына, алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны, аларның багажлары, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар тарафыннан файдаланыла торган элемтә чаралары язышуларына карата оператив-эзләү чаралары уздырганда федераль законнар белән билгеләнә.

2. Депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы тавыш биргәндә әйтелгән фикер, тавыш биргәндә чагылдырылган позиция өчен җинаять яисә административ җаваплылыкка тартыла алмый, һәм депутат статусына, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасына, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затына, шул исәптән аларның вәкаләтләре чоры тәмамлануга туры килә торган башка гамәлләр дә. Әлеге нигезләмә җирле үзидарәнең сайланулы органы депутаты, әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты тарафыннан халык алдында кимсетүләр, яла ягу яисә федераль законда каралган башка хокук бозуларга җибәрелгән очракларга кагылмый.

3. Даими нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашыручы депутат граждан, административ яисә җинаять эше буенча яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яисә вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) буларак катнаша алмый.

12 статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре

Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре «Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты, җирле үзидарәнең

сайланулы органы әгъзасы, Татарстан Республикасында җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, җирлек Уставы, җирлек Советы тарафыннан раслана торган башка норматив актлар белән билгеләнә.

13 статья. Җирлек вәкилен муниципаль район Советына сайлау һәм чакыртып алу тәртибе

1. Җирлек вәкиле Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Советына яшерен тавыш бирү юлы белән җирлек Советы депутатлары арасыннан сайлана.

2.Сайланган дип җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш биргән кандидат санала.

3. Җирлек вәкиле вәкаләтләре 14 статьяда каралган нигезләр буенча, шулай ук депутат этикасы кагыйдәләрен, депутатның әлеге Нигезләмәдә беркетелгән вазыйфаларын бозу очракларында вакытыннан алда туктатыла.

4.Җирлек вәкиле район Башлыгы инициативасы белән яисә җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бер өлеше таләбе буенча кабул ителгән җирлек Советы карары буенча да теләсә кайсы вакытта чакыртып алынырга мөмкин. Җирлек вәкилен чакыртып алу турындагы карар җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике тавыш белән кабул ителә.

14 статья. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутат вәкаләтләре түбәндәге очракларда акытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкалар;

3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яисә чикләнгән эшчән дип тану;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;

5) судның гаепләү карарының үз көченә керүе;

6) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;

7) Россия Федерациясе гражданлыгы яки чит ил гражданлыгы-Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгы туктатылса, чит ил гражданы аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы, чит дәүләт гражданлыгы яисә Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә Россия Федерациясе гражданы яки чит ил гражданы территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы бүтән документ белән Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә башкача каралмаган булса, җирле үзидарә органнарына сайланган булырга хокуклы;

8) сайлаучылар фикере;

9) җирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә җибәрү;

11) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.

Депутатның вәкаләтләре «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларны саклауны, чит

ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла, әгәрдә «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, башкасы каралмаган булса.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 1-7, 10,11 пунктларында күрсәтелгән очракларда җирлек Советы депутаты вәкаләтләрен туктату турындагы карар җирлек Советы тарафыннан вәкаләтләр вакытыннан алда туктатылу өчен нигез барлыкка килгән көннән 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә.

Татарстан Республикасы Президенты (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы җитәкчесе) депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәҗәгать иткән очракта, вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн әлеге гаризаның җирлек Советына кергән көн була.

3. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 8 пунктында каралган очракта, җирлек Советы депутаты вәкаләтләре җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтиҗәләрен рәсми бастырып чыгарган көннән туктатыла.

4. Җирлек Советы депутаты вәкаләтләре, әлеге статьяның 1 өлешендәге 9 пунктында каралган очракта, җирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла.

15 статья. Депутат этикасы

1. Депутат депутат этикасы нормаларын үтәргә тиеш:

1) җирлек Советында билгеләнгән Халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә.;

2) депутат эшчәнлеге белән бәйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа билгеле булган мәгълүматларны таратмаска һәм кулланмаска.;

3) җирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм җирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә шәхсән яки аның якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә депутат статусыннан файдаланмаска;;

4) депутат бурычларын объектив башкаруда шик тудырырлык тәртиптән тыелырга, шулай ук аның абруена яисә җирлек советы абруена зыян китерергә сәләтле низаглы ситуацияләрдән котылырга.;

5) мәнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы янаганда - шәхси кызыксыну депутат вазыйфаларының объектив башкарылуына тәэсир итә яки йогынты ясый ала торган ситуациядә - бу хакта җирлек советына хәбәр итәргә һәм әлеге мәнфәгатьләр конфликтын булдырмауга яки җайга салуга юнәлтелгән аның карарларын үтәргә.

16 статья. Депутатның бурычлары

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, җирлек Уставын, башка муниципаль хокукый актларны үтәргә;

2) гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәэмин итү;

3) даими, әмма айга бер тапкырдан да ким түгел, сайлаучыларны кабул итү;

4) гражданнарның, оешмаларның, аларның оештыру-хокукый формасына, иҗтимагый берләшмәләргә, дәүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына бәйсез рәвештә мөрәҗәгатьләрен үз вакытында карарга һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җавап бирергә;

5) сайлаучылар алдында очрашуларда елга бер тапкырдан да ким булмаган хисап тотарга;

6) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәргә;

7) закон белән саклана торган башка серләрне сакларга, шулай ук депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйле рәвештә үзенә билгеле булган гражданнарның шәхси тормышына, намусына, абруена кагылучы белешмәләрне таратырга.

2. Депутат үзенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, җирлек Уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар белән йөкләнгән башка бурычларны башкара.

17 статья . Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләр

1. Депутат хокуклы түгел:

1) физик һәм юридик затлардан депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле бүләкләүләр (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләүләр) алырга;

2) гамәлгә ашырыла торган вәкаләтләр чикләрендә аерым сәяси партияләргә, сайлау берләшмәләренә, шулай ук Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына сайлауларда аерым кандидатларга өстенлекне тәэмин итә торган карарлар кабул итәргә;

3) үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру процессында, шул исәптән җирле бюджет акчалары исәбеннән финанс ташламалары һәм гарантияләр биргәндә, депутат үз милкендә булган яки катнашучы яисә әгъза булган аерым затларга һәм оешмаларга өстенлек бирергә;

4) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле командировкаларга, Россия Федерациясенең халыкара килешүләре нигезендә яисә федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнарының чит ил партнерлары белән килешүләре нигезендә гамәлгә ашырыла торган командировкалардан тыш, физик һәм юридик затлар исәбенә чыгарга.

2. Депутат өстәмә рәвештә муниципаль хезмәт вазыйфаларын били алмый, дәүләт хакимиятенең закон чыгару (вәкиллекле) органнары депутатлары була алмый.

3. Даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы депутат түбәндәгеләргә хокуклы түгел:

1) шәхсән яисә ышанычлы затлар аша эшкуарлык эшчәнлеге белән шөгыльләнергә;

2) коммерция яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашу, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия, һөнәр берлеге органы, шул исәптән җирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан түләүсез Идарәдә катнашу, башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының,

күчемсез милек милек милекчеләр ширкәтенең гомуми җыелышында (конференция) катнашу;

б) коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия идарәсендә катнашудан тыш, һөнәри берлек органы, шул исәптән җирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан, Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия белән идарә итүдә катнашудан тыш) яисә башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтенең съездында (Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы җитәкчесенә) катнашу;

в) Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре советында, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында җирлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тапшыру;

г) җирлек муниципаль хокукый актлар нигезендә идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә урнашкан оешма, гамәлгә куючы (катнашучы) булып торучы (акционер) гражданнарның мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә күрсәтүне, оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләре турында җирлек исеменнән гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә тапшыру;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә, мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән тыш. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, Попечительләр яки Күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

5) хезмәттән тыш максатларда бары тик хезмәт эшчәнлеге өчен генә билгеләнгән мәгълүматны, матди-техник, финанс һәм мәгълүмати тәэминат чараларын кулланырга.

6) җирлек башлыгы вазыйфасын биләүче зат буларак публикации һәм чыгыш ясаган өчен гонорар алырга;

7) Россия Федерациясе законнарында каралган вазыйфаи бурычларны үтәүгә бәйле рәвештә бүләкләүләр (ссудалар, акчалата һәм башка бүләкләр, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачу, ял, транспорт чыгымнары өчен түләү) һәм физик һәм юридик затлардан беркетмә чаралары, хезмәт командировкалары һәм башка рәсми чаралар белән бәйле рәвештә алынган бүләкләр (ссудалар, акчалата һәм башка бүләкләүләр, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү) һәм физик һәм юридик затлардан бүләкләр алу, җирлек милке дип танылa һәм акт буенча тиешле муниципаль органга тапшырыла. Җирлек башлыгы вазыйфасын даими нигездә биләгән муниципаль вазыйфаны биләгән, беркетмә чарасы белән, хезмәт командировкасы белән һәм башка рәсми чаралар белән алынган бүләкне биргән зат аны Россия Федерациясенең норматив хокукый актлары белән билгеләнгән тәртиптә сатып алырга мөмкин;

8) билгеләнгән тәртипкә карамастан, чит дәүләтләрнең, халыкара оешмаларның, сәяси партияләрнең, башка иҗтимагый берләшмәләрнең һәм башка оешмаларның мактаулы һәм махсус исемнәр, бүләкләре һәм башка аерымлык билгеләрен (фәнни һәм спорт) билгеләреннән тыш) кабул итәргә;

9) Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла торган хезмәт

командировкаларыннан тыш, җирлекнең Чит дәүләтләрнең дәүләт яки муниципаль органнары, халыкара яки чит ил оешмалары белән килешүләре буенча физик һәм юридик затлар акчалары исәбеннән Россия Федерациясеннән читкә чыгарга;

10) хезмәт вазыйфаларын үтәүгә бәйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә хезмәт вазыйфаларын үтәү белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган чикләнгән мәгълүматка кертелгән мәгълүматларны таратырга яки кулланырга.

17. 1 статья. Ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфаларны (депутатларны) биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфасыннан азат итү).

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә түбәндәге очракларда ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш:

1) яклар тарафыннан мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яисә) җайга салу буеча затның чаралар күрмәве;

2) үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре хакында белешмәләрне тапшырмау йә, әгәр федераль законнар белән башкасы билгеләнмәгән булса, белә торып дөрес булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшыру;

3) затның, Федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, коммерция оешмасы белән идарә итү органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) зат тарафыннан эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

5) затның, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки Күзәтчелек советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм Россия Федерациясе территориясендә эш итүче башка чит ил коммерцияле булмаган оешмалары һәм аларның структур бүлекчәләре составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтына китерә яки китерә ала торган шәхси кызыксынуы барлыкка килүе турында мәгълүм булган муниципаль вазыйфаны биләп торучы зат тарафыннан үзенә буйсынган зат тарафыннан мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) җайга салу чаралары кабул ителгән очракта да, ышаныч югалуга бәйле рәвештә эштән азат ителергә (вазыйфадан азат ителергә) тиеш.

3. Коррупциячел хокук бозу кылган өчен ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфаны биләүче затка карата куллану турындагы белешмәләр, “Коррупциягә каршы тору турында” 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында каралган ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат ителгән (вазыйфасыннан азат ителгән) затлар реестрына кертелә.

18 статья. Депутатның җирлек Советы йөкләмәләрен үтәүдә катнашуы

1. Депутат үз компетенциясе кысаларында бирелгән йөкләмәләрне үтәргә тиеш.

2. Депутат җирлек Советы кушуы буенча җирлек Советы карарларын үтәүне тикшерүдә катнаша.

3. Йөкләмәне үтәү нәтиҗәләре турында депутат җирлек Советына яки аның комиссиясенә хәбәр итә.

19 статья. Депутатның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат, җирле үзидарәнең коллегиаль органы әгъзасы буларак, аның җирлек Советы эшчәнлегендә актив катнашуын тәэмин итүче бөтен хокукка ия.

2. Җирлек советы депутатның сайлау округында, җирлек Советында аның эше, җирлек Советы карарларының һәм күрсәтмәләренең үтәлеше турында хәбәрен тыңларга хокуклы.

3. Җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлар депутатка аның эшендә кирәкле ярдәм күрсәтәләр, депутатка җирле үзидарә органнары эшчәнлеге, үзидарә территориясенең икътисадый һәм социаль үсеше программаларын үтәүнең барышы, депутатның тәнкыйди кисәтүләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән чаралар турында мәгълүмат бирәләр, депутат тарафыннан законнарны, җирлек советының эш практикасын, җәмәгатьчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

Тайсуган авыл җирлеге башлыгы М.Ф.Мостафин